

Urzędy Pracy realizują na terenie Poznania szereg programów i szkoleń, w większości ze środków unijnych, skierowanych głównie do osób mających największe trudności ze znalezieniem pracy: osób młodych, osób po 50. roku życia oraz kobiet. W latach 2004-2008 dzięki nim pracę podjęło blisko 1,4 tys. osób. W ramach programów wspierania przedsiębiorczości osoby bezrobotne mogą uzyskać jednorazowe wsparcie finansowe na podjęcie działalności gospodarczej, pochodzące ze środków Funduszu Pracy oraz Europejskiego Funduszu Społecznego. W 2008 r. Powiatowy Urząd Pracy przyznał na ten cel 433 dotacje, które w większości zostały przeznaczone na rozpoczęcie własnej działalności usługowej (339).

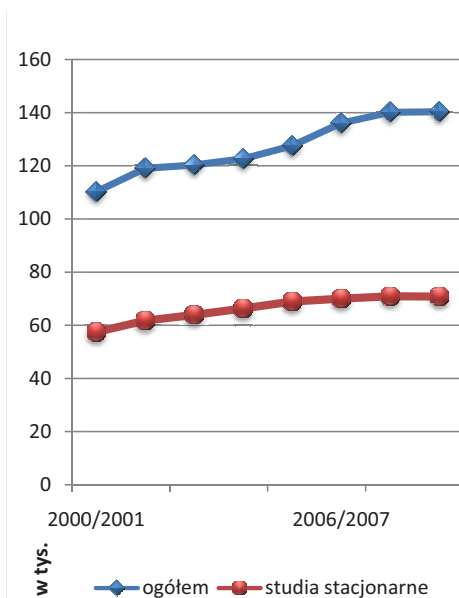
4. Nauka

4.1. Szkolnictwo wyższe

Na 26 poznańskich uczelniach (w tym 8 państwowych) studiuje ponad 140 tys. studentów. Prawie 3/4 studentów to osoby spoza miasta. Na 1000 mieszkańców przypada 251 studentów (wśród dużych polskich miast Poznań zajmuje pod tym względem 1. miejsce). Do 2007 r. liczba studentów rosła w dużym tempie, jednak w ostatnim roku nastąpiła jej stabilizacja. Jest to spowodowane zarówno spadkiem liczby młodzieży, jak i atrakcyjną ofertą uczelni zagranicznych. Kadra akademicka poznańskich uczelni liczy 8 tys. osób, w tym ponad 1 tys. osób to naukowcy z tytułem profesora. Poznańskie uczelnie stoją przed wyzwaniem zatrzymania zdolnych pracowników naukowych, którzy otrzymują atrakcyjne oferty zatrudnienia od firm komercyjnych oraz zagranicznych ośrodków naukowych. Największą uczelnią jest Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, na którym studiuje co trzeci student. Ponad połowa uczelni (16) prowadzi studia na poziomie magisterskim. Uczelnie oferują szeroki zakres nauczania, obejmujący 190 kierunków: ekonomicznych, humanistycznych, przyrodniczych, inżynierskich, medycznych, rolniczych, artystycznych i sportowych. Poszerza się oferta kształcenia w zakresie możliwości uzyskiwania kwalifikacji, których oczekuje rynek dynamicznie rozwijających się usług i innowacyjnych technologii, takich jak: akustyka, biotechnologia, inżynieria bezpieczeństwa, mechanotronika, inżynieria chemiczna i procesowa, dietetyka, intermedia, kognitywistyka.

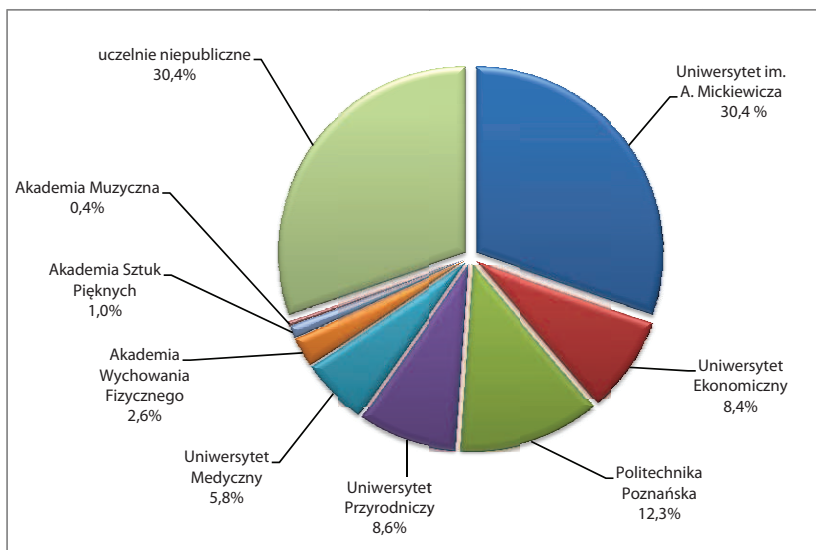
Jednym z mierników poziomu kształcenia akademickiego jest liczba studentów zagranicznych i zajęć prowadzonych w języku angielskim. W Poznaniu studiuje ponad 1,7 tys. cudzoziemców z 60 krajów świata (najwięcej z USA, Norwegii, Tajwanu, Niemiec i Białorusi), z tego ponad połowa na Uniwersytecie Medycznym, który jako pierwszy w kraju uruchomił pełen program studiów medycznych dla obcokrajowców. Wśród pozostałych uczelni poznańskich oferta jest znacznie skromniejsza; dotyczy możliwości studiowania na 7 uczelniach, na ponad 20 kierunkach. Umiejscowienie studiów jest jednym z ważniejszych zadań strategicznych rozwoju uczelni.

Studenci szkół wyższych w Poznaniu w latach 2000 - 2009

Źródło: Oddział Statystyki, Analiz i Sprawozdawczości,
Wydział Rozwoju Miasta UMP

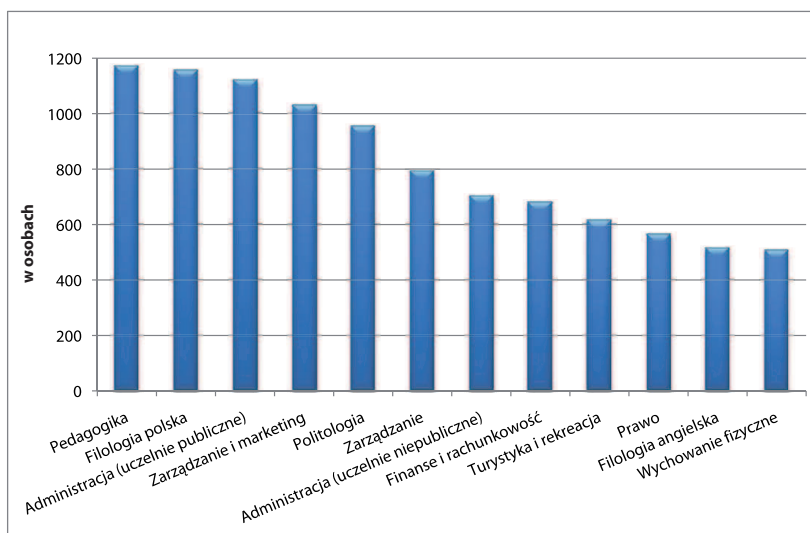
Struktura poznańskich szkół wyższych wg liczby studentów w 2008 roku

Źródło: Oddział Statystyki, Analiz i Sprawozdawczości, Wydział Rozwoju Miasta UMP

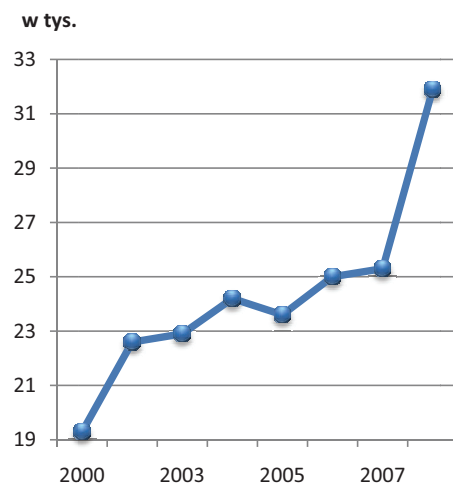
Corocznie poznańskie szkoły wyższe opuszcza 30 tys. absolwentów. Najwięcej z nich kończy: zarządzanie i marketing, finanse i bankowość, pedagogikę, politologię, administrację, filologie obcojęzyczne, turystykę i rekreację, ekonomię, informatykę.

Najbardziej popularne kierunki i specjalności w Poznaniu według liczby absolwentów w 2008 roku

Źródło: Oddział Statystyki, Analiz i Sprawozdawczości, Wydział Rozwoju Miasta UMP

Absolwenci szkół wyższych w Poznaniu w latach 2000 - 2008

Źródło: Oddział Statystyki, Analiz i Sprawozdawczości, Wydział Rozwoju Miasta UMP

Uczelnie prowadzą nauczanie na studiach podyplomowych i doktoranckich, które co roku kończy prawie 10 tys. osób. W zakresie studiów podyplomowych i MBA najwyższą pozycję zajmuje Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu. Bogatą ofertę posiada także Wyższa Szkoła Bankowa.

Trzydzieści poznańskich uczelni prowadzi zajęcia w 24 filiach i oddziałach zamiejscowych. Naukę w nich pobiera 17 tys. studentów. Większość placówek zamiejscowych utworzono w Wielkopolsce, część z nich działa także w innych regionach kraju (w Zielonej Górze, Bydgoszczy, Szczecinie, Wrocławiu, Chorzowie). Unikatową w skali kraju placówką jest Collegium Polonicum w Słubicach – wspólna placówka naukowo-badawcza i dydaktyczna Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Uniwersytetu Europejskiego Viadrina we Frankfurcie nad Odrą.

Wysoka jakość kształcenia poznańskich uczelni jest potwierdzana akredytacją państwową i środowiskową (obecnie posiadają ją kierunki na różnych poziomach nauczania na wszystkich poznańskich uczelniach publicznych) oraz wynikami rankingów wyższych uczelni. W ostatnim rankingu naukowym Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego poznańskie placówki zajęły czołowe miejsca – II miejsce w skali kraju zajęły w swoich kategoriach: Wydział Chemii UAM, Wydział Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska Politechniki Poznańskiej oraz Wydział Hodowli i Biologii Zwierząt Uniwersytetu Przyrodniczego.

Poznańskie uczelnie realizują ambitny program rozwoju, w ramach którego podnoszą jakość kształcenia, wspierają rozwój naukowy swoich pracowników, wprowadzają nowoczesne metody zarządzania raz rozbudowują nowoczesną bazę dydaktyczno-naukową. Największym inwestorem jest Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, który buduje nowy kampus na Morasku. Znaczące inwestycje prowadzą także inne poznańskie uczelnie: Akademia Wychowania Fizycznego, Uniwersytet Medyczny, Uniwersytet Przyrodniczy, Politechnika Poznańska, Akademia Muzyczna, Wyższa Szkoła Hotelarstwa i Gastronomii oraz Wyższa Szkoła Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa. Szkoły wyższe w coraz szerszym zakresie korzystają ze środków unijnych, zarówno przy realizacji dużych przedsięwzięć inwestycyjnych, jak i programów naukowo-dydaktycznych.

Miasto Poznań stara się aktywnie współpracować ze szkołami wyższymi. Prócz realizacji wspólnych projektów, jak tworzenie centrów badań naukowych dla potrzeb analizowania i diagnozowania wybranych aspektów funkcjonowania Miasta (Centrum Badań Jakości Życia przy UAM, międzyuczelniane Centrum Badań Metropolitalnych) czy dofinansowanie z budżetu Poznania wybranych projektów badawczych, wdrożone zostały takie programy skierowane do studentów: program praktyk i płatnych staży studenckich w Urzędzie Miasta Poznania, stypendia dla laureatów i finalistów olimpiad przedmiotowych, wybierających studia na poznańskich uczelniach, nagrody za prace doktorskie i magisterskie związane tematycznie z Poznaniem. Miasto finansuje także otwarte wykłady znanych naukowców. Poznańskie szkoły wyższe otrzymały ponadto na preferencyjnych warunkach grunty miejskie pod rozbudowę swojej bazy dydaktycznej.

4.2. Sektor badawczo-naukowy i innowacyjność

Oprócz szkół wyższych, w których pracami badawczo-rozwojowymi zajmuje się blisko 10 tys. pracowników naukowych, w mieście działa ponad 30 pozauczelnianych instytutów naukowo-badawczych i rozwojowych zatrudniających 1,7 tys. osób (w tym 0,5 tys. z tytułem przynajmniej doktora). Większość poznańskich placówek naukowo-badawczych prowadzi prace badawcze i wdrożeniowe (resortowe ośrodki badawczo-rozwojowe

i centralne laboratoria, m.in.: Instytut Technologii Drewna, Instytut Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich, Instytut Logistyki i Magazynowania, Instytut Pojazdów Szynowych, Centralne Laboratorium Akumulatorów i Ogniw) oraz naukowe (placówki naukowe Polskiej Akademii Nauk).

Nauka poznańska zajmuje istotną pozycję w polskiej nauce, zwłaszcza w takich dziedzinach, jak: fizyka molekularna, chemia stosowana, biochemia, genetyka, nowe technologie oraz materiały. Bardzo dobrze rozwinięte są nauki informatyczne i biotechnologia. Poznańscy naukowcy odnoszą wiele sukcesów, potwierdzając swoje miejsce w światowej nauce. Na szczególną uwagę zasługują osiągnięcia genetyków i medyków, którzy wdrażają unikatowe szczepionki czy też nowe metody pozawałowej regeneracji mięśnia sercowego. Poznańscy inżynierowie wdrażają z kolei nowe technologie stosowane w badaniach kosmicznych, elektronice i chemii, zaś biotechnolodzy pracują nad wykorzystaniem nowych technologii w medycynie i przemyśle spożywczym. Cenieni na świecie poznańscy informatycy, skupieni przede wszystkim w wiodących w kraju placówkach IT, takich jak: Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe oraz Instytut Informatyki Politechniki Poznańskiej, biorą udział w wielu międzynarodowych projektach badawczych.

Poznańskie środowisko naukowo-badawcze uczestniczy w przemianach obejmujących europejską i krajową naukę. Wdraża nowe inter- i multidyscyplinarne rozwiązania organizacyjne, np. centra doskonałości, centra zaawansowanych technologii, platformy technologiczne, które uczestniczą w krajowych i międzynarodowych projektach badawczych z zakresu biotechnologii, bioinżynierii, technologii informacyjnych i nanotechnologii. Rocznie jednostki badawczo-naukowe i szkoły wyższe wydają na działalność badawczo-rozwojową blisko 400 mln zł, z czego połowę – na badania podstawowe i stosowane, a 16,5% na prace rozwojowe.

Duży potencjał badawczy i edukacyjny instytucji naukowych miasta nie przekłada się znacząco na rozwój gospodarki w dziedzinach wysokich technologii (high-tech). Potwierdzeniem tego jest mała liczba zgłoszeń patentowych i umów licencyjno-wdrożeniowych oraz niski poziom innowacyjności poznańskich przedsiębiorstw.

W Poznaniu funkcjonują instytucje w oparciu o model parku technologicznego. Poznański Park Naukowo-Technologiczny, afiliowany przy Fundacji UAM, zajmuje się pośrednictwem pomiędzy sektorem nauki i badań a praktyką gospodarczą w zakresie komercjalizacji i upowszechniania technologii. W 2007 r. w Parku rozpoczęło działalność pierwsze w Europie laboratorium badawczo-innowacyjne międzynarodowego koncernu W.R.Grace&Co zajmujące się nowoczesnymi technologiami w dziedzinie badań materiałowych i chemicznych. Działalność prowadzą także powołany przez Miasto Poznań Poznański Park Technologiczno-Przemysłowy oraz utworzony przy wsparciu unijnym przez prywatnego inwestora Nickel Technology Park Poznań, zlokalizowany w Złotnikach k. Poznania.

Fundacja Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza prowadzi także Centrum Wspierania Innowacji, które realizuje badania z zakresu przedsiębiorczości, instytucji sektora B+R oraz otoczenia biznesu. W ramach Fundacji UAM działa także Centrum Zaawansowanych Technologii Chemicznych, Centrum Badań Akustycznych, Centrum Zastosowań Informatyki, Poznańskie Laboratorium Radiowęglowe, Laboratorium Izotopowe, Centrum Analityki i Diagnostyki Medycznej, Laboratorium Technologii Mowy i Języka oraz Centrum Archeologiczne. W najbliższych latach Fundacja UAM przewiduje utworzenie Regionalnego Instytutu Transferu Technologii.

Poznańskie środowisko naukowo-akademickie podejmuje cenne inicjatywy związane z rozwojem infrastruktury i instytucji badawczych. W 2006 r. 11 jednostek naukowo-dydaktycznych wraz z Miastem Poznań podjęło prace

Konkluzje strategiczne:

Poznań należy do najważniejszych ośrodków akademickich i naukowo-badawczych w Polsce.

Ze względu na liczbę studentów w stosunku do ogółu mieszkańców miasta, Poznań zajmuje jedno z czołowych miejsc w Polsce.

Czynniki demograficzne i narastająca konkurencja ze strony zagranicznych uczelni wyższych i instytucji naukowych zagrażają znaczącym spadkiem liczby studiujących i odpływem młodych pracowników nauki.

Osiągnięcie przez Poznań pozycji silnego ośrodka akademickiego w wymiarze europejskim wymaga poprawy jakości kształcenia, umiędzynarodowienia procesu dydaktycznego oraz badań, wzmocnienia związków nauki z praktyką, rozwoju kształcenia ustawicznego i edukacji zaawansowanej.

nad utworzeniem Wielkopolskiego Centrum Zaawansowanych Technologii – konsorcjum, w ramach którego będą podejmowane wspólne działania na rzecz badań naukowych, prac rozwojowych, innowacji i wdrożeń, inwestycji służących nauce oraz usług badawczych skierowanych do wielkopolskich firm. W tym samym roku Politechnika Poznańska wraz z Poznańskim Centrum Superkomputerowo-Sieciowym oraz uczelniami technicznymi z innych miast rozpoczęła prace nad utworzeniem Wielkopolskiego Centrum Zaawansowanych Technologii Informacyjnych, którego zadaniem jest wsparcie rozwoju firm z branży IT.

W celu wsparcia działalności innowacyjnej, środowiska gospodarcze, naukowe i samorządowe zrealizowały szereg przedsięwzięć, takich jak np.: budowa Wielkopolskiego Systemu Innowacji z Regionalnymi Sieciami Innowacji, sieci FINET (Food Industry NETwork), projekt Preinkubator, dwie platformy internetowe: Wielkopolska Platforma Innowacyjna i Wielkopolski Portal Innowacji i Wiedzy o Wielkopolsce „Winnova” oraz europejski projekt transferu technologii B2Europe West Poland. W grudniu 2008 r. Miasto Poznań, wraz z siedmioma poznańskimi szkołami wyższymi, rozpoczęło realizację programu wspierania projektów innowacyjnych. Województwo wielkopolskie uczestniczy natomiast w kilku projektach skierowanych na stworzenie innowacyjnej gospodarki regionu opartej na wiedzy, jak np.: „Implementacja europejskiego systemu vouchera wiedzy”, Nowy Folk Design czy „CASTLE – Współpraca MŚP na rzecz Doskonałości w Logistyce”.

5. Finanse i majątek miasta

W 2008 r. wartość netto majątku Miasta Poznania wyniosła 15,5 mld zł (czyli 27,7 tys. zł na mieszkańca), w tym blisko 70% stanowiła wartość gruntów komunalnych.

Polityka finansowa Miasta jest realizowana w oparciu o budżet uchwalany corocznie przez Radę Miasta Poznania. Uchwała określa źródła dochodów oraz kierunki wydatkowania środków. Budżet Miasta opracowywany jest w oparciu o przepisy ustawy o finansach publicznych. Poznań posiada Wieloletni Plan Finansowy oraz Wieloletni Program Inwestycyjny.

Pozycję finansową Miasta określa wysokość dochodów budżetowych, które stanowią źródło finansowania wydatków bieżących i inwestycyjnych. W ostatnich latach zarówno dochody, jak i wydatki charakteryzuje ciągły wzrost. Zmiany odnotowano w 2009 r., gdy nastąpiło zmniejszenie dochodów budżetowych spowodowane skutkami kryzysu gospodarczego.

W 2008 r. dochody miasta wyniosły 2,4 mld zł, czyli 4,2 tys. zł na mieszkańca. Najwyższy udział miały w nich podatki od osób fizycznych i prawnych (blisko 35%) oraz subwencje i dotacje z budżetu Państwa (blisko 25%). Polityka podatkowa Miasta kładzie nacisk na efektywność w ściąganiu podatków. Miasto posiada uprawnienia do samodzielnego prowadzenia działań egzekucyjnych, zmierzających do odzyskania podatków stanowiących dochód własny gminy.

Miasto ponosi wydatki na realizację zadań przypisanych samorządowi terytorialnemu w zakresie zadań gminy i powiatu, które obejmują wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów. W 2008 r. wydatki budżetu Miasta wynosiły 2,3 mld zł, czyli 4,1 tys. zł na mieszkańca. Stosunek wydatków bieżących do wydatków inwestycyjnych w strukturze wydatków ogółem kształtuje się jak 7:3, z nieznaczną tendencją wzrostową na korzyść wydatków bieżących. W budżecie Miasta największe kwoty wydatkowane są na finansowanie sfery społecznej – realizację zadań oświatowo-wychowawczych (37%), z zakresu transportu (19%) oraz opieki społecznej i zdrowotnej (ponad 15%).

Konkluzje strategiczne:

Wzrost dochodów i wydatków budżetu miasta w ostatnich latach jest zagrożony przez:

- zmianę progów podatkowych wprowadzonych nowelizacją ustawy o podatku dochodowym,
- skutki kryzysu finansowego i gospodarczego.

W związku ze wzrastającym udziałem wydatków „bieżących” w wydatkach „ogółem” mogą wystąpić problemy z utrzymaniem obecnego poziomu inwestowania.

Z uwagi na ograniczone możliwości partycypowania Miasta w projektach współfinansowanych z funduszy unijnych, Miasto powinno zachęcać podmioty i instytucje zlokalizowane w Poznaniu do aktywnego ubiegania się o przyznanie środków na realizację projektów.